

PPO Westmaas actief met nieuwe technologie

‘Veel innovatiekracht in onze regio’

Praktijkonderzoekbedrijven zijn niet meer weg te denken uit de Nederlandse akkerbouw. Maar wat betekenen deze bedrijven voor de sector? Akker neemt een kijkje in de keuken van de proefboerderijen in Nederland. In dit nummer proefbedrijf Westmaas: een agrarisch onderzoekscentrum in een innovatieve regio.

Het is een regenachtige septembervrijdag in Nederland en dus ook in het Zuid-Hollandse Westmaas. Toch zitten we qua neerslag aan de goede kant van de streep, zegt Marcel Tramper, bedrijfsleider van PPO Westmaas. „We zien om ons heen hele natte gebieden, zoals rond Strijen. Ik woon zelf in het Brabantse Willemstad, hier hemelsbreed zo’n 10 kilometer vandaan. Daar viel van zondag 30 naar maandag 31 augustus 81 millimeter neerslag. Op de regenapp van mijn mobiele telefoon kon ik zien dat hier in Westmaas

‘slechts’ 17 mm was gevallen. Ik kon toen iets rustiger gaan slapen.” Hoewel de locatie Westmaas gespaard is gebleven van enorme regenval, is het leed voor veel boeren er niet minder om, vindt Tramper. In 1998 kampte het proefbedrijf met grote wateroverlast, maar in dat jaar werd de hele agrarische sector door extreme weersomstandigheden getroffen. Nu betreft het vaker een individuele teler. „Als je dan ziet dat het bij de buurman meevalt, doet dat pijn. In dit gebied hebben veel collega’s momenteel

problemen”, weet de bedrijfsleider. „Dit zal nog wel een staartje krijgen.” PPO Westmaas staat aan de vooravond van de aardappel oogst. Het agrarisch kenniscentrum is gevestigd op ‘pittige’ kleigrond, volgens Tramper kan het wel even duren voordat de grond droog genoeg is om serieus aan de gang te gaan. „We hebben hier hele mooie aardappelproeven liggen met Alternaria en Phytophthora en uienproeven met valse meeldauw. De proeven zijn het mooist als de verschillen het grootst zijn.

PPO Westmaas:
een agrarisch
onderzoekscentrum
in een innovatieve
regio.

**Bedrijfsleider
Marcel Tramper:**
„Op proefbedrijf
Westmaas vindt
meer onderzoek
plaats dan alleen in
aardappelen. We
hebben ook hele
mooie proeven in
graan en uien.“

We doen voor twee bedrijven proeven met Phytophthora, waarbij we de aardappelen met ziekteverwekkers inoculeren. We informeren onze burens altijd als we Phytophthora hebben en we hebben nog nooit meegeemaakt dat boeren klagen. Door de nattigheid lopen actuele proeven wel gevaar. Maar we hopen de proeven die nu op hun hoogtepunt zijn, naar een goed einde te brengen.”

Verzamelcentrum voor regio

Het proefbedrijf in Westmaas is een regionaal bedrijf met een grote waarde voor het gebied. De locatie wordt ook als zodanig door de boeren gezien, zegt Tramper. „Er is qua organisatie veel veranderd ten opzichte van vroeger. We vallen nu onder Wageningen UR, dat geeft een bepaalde uitstraling. Dat merk je vooral op internationale congressen. Wat onze werkzaamheden betreft, is er niet zoveel veranderd. Boeren zien ons nog steeds als een verzamelcentrum waar veel landbouwkundige onderwerpen samenkomen. Ze kunnen hier voor vragen terecht, nieuwe ontwikkelingen volgen, maar ook een ruimte huren voor bijeenkomsten.“

De Zuid-Hollandse eilanden zijn een hele innovatieve regio, vervolgt de bedrijfsleider. „Een stichting als H-WodKa (de Hoeksche Waard op de Kaart) loopt voorop wat precisielandbouw betreft. De boeren doen bijvoorbeeld al aan precisiebemesting. Deze telers vinden het leuk om nieuwe dingen uit

te proberen: als er een techniek nog maar half op de markt is, pakken zij die al op. Dat is voor ons ook heel leuk, want wij kunnen interessante projecten met hen opzetten. Zij hebben de machines, wij hebben de kennis. Dat geeft een mooie wisselwerking.“

Graanplatform

PPO Westmaas heeft 77 hectare grond. Het bedrijf hanteert een bouwplan van 1 op 5, om de kwaliteit van de proeven te kunnen garanderen. Het agrarisch kenniscentrum staat vooral bekend om onderzoek in aardappelen, maar Tramper wil benadrukken dat het proefbedrijf veel meer belangrijke gewassen in zijn onderzoeksportefeuille heeft. In 2015 worden in totaal 74 proeven uitgevoerd: ruim dertig proeven in graan, zo'n twintig in aardappelen, enkele proeven in spruitkool/bloemkool en verder proeven in uien, suikerbieten en diverse andere gewassen, zoals snijmaïs en erwten.

Tramper: „De laatste jaren doen we veel onderzoek in graan en uien. We hebben deze zomer voor diverse bedrijven een graanplatform aangelegd, waar proeven liggen op het gebied van ziektebestrijding, groeiregulatie, rassenonderzoek en bemestingsonderzoek. We zijn tijdens de open dag in juni met telers langs deze proeven gelopen, in combinatie met een rassendemo en een bemestingsproef in suikerbieten. Daarnaast hadden we op een

aantal kopakkers zeven à acht verschillende mengsels groenbemester ingezaaid, om als demo te laten zien. In principe werken we onder geheimhouding, maar voor sommige bedrijven hebben de proeven ook demonstratiedoeleinden.“

Het onderzoeksdeel in uien is de laatste jaren behoorlijk gegroeid en neemt nog ieder jaar toe, aldus de bedrijfsleider. „We hebben hier maagdelijke grond voor uien, waar we hele mooie proeven in kunnen aanleggen. Het totale oppervlak uien op het geheel is beperkt, we kunnen wat dat betreft nog jaren vooruit in een ruime vruchtwisseling. Uien is een bekende teelt in het zuidwesten en een passend gewas voor PPO Westmaas.“

Verarming

Daarnaast doet het proefbedrijf ook onderzoek in vollegrondsgroenten, maar na het wegvallen van het Productschap Tuinbouw is dat aandeel flink lager geworden. Volgens Tramper ondervindt het onderzoek in de akkerbouw ook hinder van het verdwijnen van de productschappen, maar er ontstaan in deze landbouw tak gemakkelijk nieuwe onderzoeksinitiatieven, vanwege het grotere aantal hectares dat achter de sector zit. „In het verleden deden wij hier onderzoek naar kleine teelten als ijsbergsla, knolvenkel, Chinese kool en knolselderij. Daar is helaas weinig meer van over.“

De bedrijfsleider vindt het wegvallen van ►

Proeven bij Proefbedrijf Westmaas

Wormenproef

Op PPO Westmaas vindt een onderzoek plaats naar het effect van regenwormen in de bodem, in samenwerking met onderzoekers van de universiteit. Deze zogenaamde pendelaars zijn uitgezet op kleine proefveldjes, waarop groenbemesters zijn afgevoerd of juist voedsel is aangevoerd. Op de plots is tevens kerende (ploegen) en niet-kerende grondbewerking uitgevoerd. De pendelaar heeft in tegenstelling tot andere wormen een gunstig effect op landbouwgrond door de manier waarop hij zich beweegt. De worm brengt bijvoorbeeld lucht in de grond en heeft een positieve uitwerking op de afvoer van water.

Bemestingsproef graan

In graan wordt een proef gedaan met vloeibare en

vaste meststoffen, waarbij het streven is om 15 ton tarwe van een hectare te halen. Daarbij wordt onder andere naar het tijdstip van bemesten gekeken: alles in een keer aanwenden of over meerdere keren verdelen. Ook wordt gezocht naar combinaties van bodem- en bladmeststoffen.

Aardappelen

Er is veel belangstelling voor fosfaatonderzoek in aardappelen. Er wordt gekeken naar het verschil tussen traditionele bemesting, rijenbemesting en granulaatmeststoffen bij het poten, waarbij bij de laatste twee bemestingen omgerekend per hectare minder fosfaat wordt gebruikt. Ook worden Phytophthora proeven gedaan met diverse rassen, waarbij infectiestroken met Phytophthora sporen worden geïnoculeerd. Daarbij worden

verschillende middelen bij verschillende schema's uitgetest.

Rassenproeven snijmaïs

PPO Westmaas voert een cultuur- en gebruikswaardenonderzoek uit naar rassen snijmaïs die op de rassenlijst komen. Hieraan doen onder andere kwekers mee die rassen aanbieden voor de rassenlijst.

Bewaaronderzoek

Op het proefbedrijf zijn zestien proefcellen beschikbaar, waarin sinds 1992 bewaaronderzoek in aardappelen wordt gedaan. In kleine cellen wordt 20 ton product los gestort of 10 ton in kisten bewaard, waaruit monsters kunnen worden genomen. De laatste jaren wordt veel onderzoek gedaan naar kiemremming aan de hand van natuurlijke stoffen.

de productschappen en daarmee een groot stuk van het onafhankelijk onderzoek een verarming voor de sector. Want dit onderzoek is broodnodig, stelt hij. „Vroeger kon iedere boer een onderzoeksvoorstel indienen. Dat kan nu niet meer. Als een teler nu een idee heeft of een probleem bespreekbaar wil maken, waar kan hij dan nog aankloppen? Natuurlijk, hij kan naar een proefbedrijf gaan, maar dat kost geld. We hadden in de tijden van de productschappen een prachtig model, daar was het buitenland jaloers op. Dat is nu helemaal weg!“

Divers rassenaanbod

Het onderzoekswerk van PPO Westmaas bestaat momenteel voor negentig procent uit contractonderzoek voor meststoffen-, gewasbeschermings- en handelsfirma's. Om klanten zo goed mogelijk te kunnen bedienen, worden er praktijkvelden met een groot rassenaanbod aangelegd. Tramper: „Het komt niet zelden voor dat wij in het voorjaar een aanvraag voor een wintertarweproef krijgen, terwijl we die tarwe uiteraard al in het najaar hebben gezaaid. Dan is het prettig om velden met meerdere rassen te hebben. Dit geeft bovendien een spreiding in het zaai- en oogsttijdstip. Daarnaast kunnen we in de zomer aan groepen verschillende rassen qua ziekten laten zien. Klanten vinden het interessant om rassen te volgen en percelen te monitoren.“ Verder worden proeven op locatie gedaan: in de nabije regio, maar ook in Noord-Brabant en Zeeland. Soms past het beter om een proef in een bepaald gebied uit te voeren, legt Tramper uit. Op dit moment worden verschillende onkruidbestrijdingsproeven gedaan in Strijbeek (NB) en Oostburg (Z) in

het gewas Sorghum. „We hebben tevens bemestingsproeven met spuitkool bij telers liggen“, aldus de bedrijfsleider. „Je hebt daar wel betrokken telers voor nodig, die het leuk vinden om mee te doen. Zo willen we bijvoorbeeld dat een bepaalde handeling niet of juist wel op een proefperceel wordt toegepast. Voor telers die hierin zijn geïnteresseerd, geeft een proef op locatie een leuke wisselwerking.“

Innovatiekracht

Tramper ziet voor de toekomst goede kansen voor het gebied. Volgens hem heeft de landbouw voorlopig niets te vrezen van de industrie rond Rotterdam. „Er zit hier veel innovatiekracht onder de telers. Als je hier iets nieuws wilt uitproberen, hoef je maar een of twee telefoontjes te plegen en je hebt een groep enthousiaste, innovatieve boeren bij elkaar. Ik werk bijna twintig jaar bij PPO Westmaas en we hebben altijd telers bereid gevonden iets nieuws op te pakken. Die vooruitstrevende aard zit waarschijnlijk diep geworteld in de ondernemersgeest van de akkerbouwers in deze regio.“ Ook het proefbedrijf heeft op de veranderende technologie ingespeeld. „We hebben hier een behoorlijke graad van mechanisatie bereikt“, besluit de bedrijfsleider. „Daarmee is de capaciteit ook groter geworden. Precisielandbouw speelt tegenwoordig een grote rol in de landbouw, we kunnen niet meer zonder RTK-GPS. We rijden alles op GPS, er komt geen stok meer aan te pas. Dat levert een enorme tijdswinst op. Maar je blijft altijd handwerk houden. Er gebeuren hier nog veel dingen in het klein. Daar ben je een proefbedrijf voor.“ ■

PPO Westmaas heeft onder andere een proef met bladmeststoffen in het aardappelras Innovator liggen en een proef met vaste en vloeibare (blad)meststoffen in zaaiuien.

‘Werken met nieuwe techniek is een uitdaging’

Senior-medewerker Aart Verhorst (49) werkt al dertig jaar op Proefbedrijf Westmaas. Hij is een allround medewerker met veel ervaring in praktijkwerkzaamheden als spuiten, zaaien, planten en oogsten. Ook heeft hij veel plezier in het onderhouden en aanpassen van machines en het werken met nieuwe technieken als RTK-GPS.

Verhorst kwam dertig jaar geleden direct van de middelbare agrarische school bij PPO Westmaas in dienst. Er is in al die jaren veel veranderd, stelt hij. „We deden toen veel werk in de akker- en tuinbouw, maar de tuinbouwtak is nu wat minder geworden. Verder is er veel veranderd in de techniek. We werken veel met GPS, dat ligt mij wel. Het is een uitdaging om tijdens werkzaamheden in het land met GPS zelf de lijnen in te zetten.“

De Zuid-Hollander constateert ook dat het werk op het proefbedrijf de laatste jaren meer is gericht op het bedrijfsleven. Een goede zaak, vindt hij. „Je moet meer marktgericht werken: je moet direct inspringen op wat de klant wil. Daarbij is ook de communicatie belangrijker geworden.“ Het aantal proeven op PPO Westmaas is de afgelopen decennia toegenomen, vervolgt Verhorst. „We proberen een standaard in de plots te krijgen, zodat de meeste velden dezelfde maten hebben. De inzet van GPS is daarbij ideaal.“

Verhorst is in het winterseizoen veel te vinden in de werkplaats van het proefbedrijf. „We moeten in vergelijking met vroeger meer werk verrichten met minder mensen, maar we kunnen steeds meer arbeidsbesparing in de mechanisatie realiseren. We proberen machines zodanig aan te passen dat er arbeidsverlichting voor de medewerkers ontstaat. Dat dokteren we zelf uit. En als het lukt, geeft dat veel plezier. Verder vind ik het leuk om mijn werkervaring op nieuwkomers over te brengen. Eigenlijk is geen dag hier hetzelfde!“

